

לאחר דיון של 5 שעות - טרם הוכרע המאבק של מכל האמוניה

עד להחלטה שיקבל בית המשפט, לא תיכנס אניית אמוניה לחופי מדינת ישראל ■ השופט מלצר ציין כי לאור הצהרות חיפה כימקלים כי תיאלץ לסגור את המפעל ולפטר עובדים - המצב שנוצר כלפי העובדים והמפעלים האחרים באחריותה של החברה בלבד

מאת: [אורה קובן](#) 04.04.2017 16:59

המאבק על מערך האמוניה בחיפה טרם הוכרע בבית המשפט העליון, חרף דיון ממושך של כחמש שעות. בית המשפט העליון ביקש השלמת פרטים, במיוחד בנושא האיום הבטחוני וצרכי המשק וקבע, כי עד שיקבל החלטה על בסיס הנתונים שיקבל והתגובות לגביהם, יעמוד בעינו האיסור על הכנסת אניית אמוניה לנמל חיפה, אלא אם המדינה תבקש אחרת. אז תצטרך המדינה לפרט את ההיבטים הבטחוניים הכרוכים בהבאת אניה.

בית המשפט קבע כי פרקליטות המדינה תודיע עד ל-6 באפריל על החלטת השר להגנת הסביבה לגבי החלופות הנידונות כעת על ידו, למעט החלופה הסודית (פירוט בהמשך). במידת הצורך תוגש הצהרה מגובה בתצהיר לגבי הסיכונים הכרוכים בהכנסת אנייה. יצוין כי המשרד להגנת הסביבה אמור לבחור בחלופה פחות מסוכנת מהכנסת אניית אמוניה לנמל.

עוד קבע בית המשפט כי בא כוח התאחדות התעשיינים יגיש עד ל-6 באפריל תצהיר לגבי כמויות האמוניה שניתנו לתעשיינים, כמה נצרכו, כמה אוחסנו ומה מידת הצריכה החודשית לכל מפעל. באי כוח שאר הצדדים יוכלו להגיב על הנתונים עד ל-9 באפריל. פרקליטות המדינה תגיש חוות דעת על החלופה הסודית בדבר מילוי מלא או חלקי של מכל האמוניה.

השופט מלצר ציין כי לאור הצהרות חיפה כימקלים כי תיאלץ לסגור את המפעל ולפטר עובדים, האחריות למצב שנוצר הן כלפי העובדים והן כלפי מפעלים אחרים רובצת לפתחה של חיפה כימקלים בלבד. במהלך הדיון אמר השופט שהעובדים יכולים לתבוע את החברה אם יפוטרו, כיוון שלא נערכה להפסקת היבוא. הדיון במחוזי בנוגע לריקונו המוחלט של המיכל יתקיים כסדרו ביום חמישי הקרוב. בהמשך ינתן פסק דין לאחר שהטיעונים יושלמו.

המדינה לעליון: ייתכן שיהיה צורך להמשיך זמנית בהפעלת מערך האמוניה
על פי עמדת הממשלה שהוצגה היום (ג') בבית המשפט העליון, במסגרת דיון על עתיד מערך האמוניה בחיפה, ייתכן שתידרש ארכה עבור שתי החברות גם מעבר למועד שקבע המשרד להגנת הסביבה, ה-1 ביוני.

נציגי המדינה מסרו בדיון כי הם סבורים כי "להיערכות כלל צרכני המשק, ללא יצרני הדשנים, די בהמשך הייצור עד ל-1 ביוני, כפי שקבע המשרד להגנת הסביבה. עם זאת, חשוב לציין כי אין ודאות שתקופה זו תספיק להיערכות תעשיית ייצור הדשנים, ובשלב זה

עדיין לא ברור אם קיימת אלטרנטיבה למערך הקיים, הניתנת למימוש בטווח קצר ואשר המשרד יכול לאשרה".

כזכור, בית המשפט המחוזי בחיפה קבע שמכל האמוניה ירוקן עד ה-1 באפריל, מועד שחלף לפני כמה ימים, ואילו בית המשפט העליון עיכב את החלטת בית המשפט המחוזי לבקשת חיפה כימיקלים. היום נדונה הסוגייה בהרחבה בבית המשפט העליון במעמד כל הצדדים.

השאלות העומדות על הפרק הן האם לאשר את המשך הפעלת המכל ויבוא האמוניה באמצעות אוניות גדולות, פעילות המהווה סיכון בטחוני אסטרטגי. על פי חוות הדעת שהוצגה בדיון המשפטי, הממשלה סבורה שיש סיכון במערך האמוניה, אך הסיכוי לפיגוע באוניה המובילה אמוניה נמצא בסבירות נמוכה.

בעמדת המדינה שהוגשה היום לבית המשפט, נכתב כי חלופות יבוא האמוניה שנבחנות במטרה להבטיח תפקוד תקין של התעשייה, הן: יבוא אמוניה באוניות קטנות ואחסון מלאי נמוך במכל; יבוא אמוניה באוניות קטנות והזרמה ישירות למפעל ללא מכל האחסון; יבוא אמוניה באיזוטנקים (מכלי לחץ) דרך הים; וחלופה נוספת שהמדינה לא רצתה לפרט בשלב זה.

בנוסף נבחנות חלופות לתפקוד חלקי של המשק, ללא ייצור דשנים, שעיקרן יבוא באמצעות איזוטנקים ומכלים קטנים מנמלי הים, וכן חלופות ישימות יותר (שלא פורטו) אף שיש בהן סיכון. במסגרת הדיון אמר נציג המדינה, כי "בחינת החלופות נמצאת בשלב מתקדם וטרם הוכרעה. אולם נבהיר כבר כעת כי בהתאם לעמדת המשרד להגנת הסביבה ביחס לצרכי המשק החלקיים, ללא ייצור דשנים, ניתן להיערך בלוח זמנים קצר של כחודשיים עד כשלושה חודשים, בכפוף לקבלת אישורים נדרשים מפיקוד העורף". לטענת המדינה, "נכון להורות על עיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי עד ליום 1 ליוני 2017, על מנת לאפשר תקופת התארגנות לצרכני האמוניה".

עמדת המדינה מפרטת אלו חברות לא נערכו להפסקת יבוא האמוניה, אף שהמשרד להגנת הסביבה הודיע כבר בסוף 2016 על ביטול היתר הרעלים של חיפה כימיקלים ב-1 במאוס. משהתקרב המועד האריך המשרד את ההיתר עד ה-1 ביוני. החברות שידעו ולא נערכו כוללות את נשר, שאיימה בהפסקת ייצור מלט ובסכנת השבתה של שוק הבנייה; עשות אשקלון, חברה בת של תעש שהביעה חשש מקשיים במצב של מחסור באמוניה; וכן בית הזיקוק בחיפה (מקבוצת כיל), שאף הוא הביע דאגה ממחסור באמוניה.

המדינה חשפה צרכני אמוניה נוספים, שלא התלוננו, לעת עתה, על חשש ממחסור, וביניהם טבע, מלט הרטוב, חברת חשמל (שמייצרת בעצמה את האמוניה לצרכיה ולא ברור מדוע נכנסה לרשימה), תרו, אגיס, פרי גליל, טרה, פרינר ותנובה. נקודה מעניינת נוספת שעלתה בדיון, נוגעת למספר העובדים בתעשיית הדשנים, הכוללת את החברות חיפה כימיקלים ודשנים. בהודעת משרד ראש הממשלה שנמסרה השבוע, נאמר כי צפויים פיטורים של 1,500 עובדים ישירים ועוד אלפי עובדים עקיפים, באם לא תסופק אמוניה למשק. בהודעת הממשלה לבית המשפט נאמר כי תעשיית הדשנים כולה כוללת 800 עובדים ישירים. חברת דשנים לא איימה כלל בפיטורים ואף נערכת בימים אלה ליבוא חלופי באיזוטנקים, כך שסכנת הפיטורים נראית קטנה בהרבה מזו שפורטה בהודעת הממשלה הקודמת.